

Fejlődő egészségügy

Az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége pénteki ülésén dr. Darabos Pál főtitkár elnöklésével megvitatta az egészségügy negyedik ötéves tervét.

Dr. Szabó Zoltán egészségügyi miniszter tájékoztatóján elmondta, hogy a kormány legutóbbi ülésén elfogadott és a közeljövőben az országgyűlés elé kerülő tervtörvényjavaslat több, közegészségügyi szempontból is fontos általános rendelkezést tartalmaz. Ilyen a vízszennyezés elleni védelem fokozása, a levegő szennyezésének csökkentése és a zajelhárítás technikájának kutatása.

A súlyponti feladata a negyedik ötéves tervben a fekvőbeteg-ellátás lehetőségeinek és színvonalának növelése, a korszerű technikai ellátás biztosítása, az orvosi gép- és műszerellátás fejlesztése. Ezenkívül a terv célul tűzi ki a szakorvosi és körzeti orvosi járóbeteg-ellátás fejlesztését és hatékonyságának növelését, valamint az idősekről való gondoskodás továbbfejlesztését.

Meteorrajok „csillaghullása”

Augusztusban: nagy „égi shaw”

Szokatlanul sok, számunkra is látható esemény zajlik le az égbolton augusztusban.

Az elsőt a hónap harmadik napja hozza el. Ekkor lesz ugyanis az Aquaridák meteorrajának „gyakorisági maximuma” vagyis Földünk ekkor úszik keresztül ennek a meteorserregnek a legsűrűbb részén. Ha derült lesz az éjszaka, az álmát feláldozni hajlandó és türelmes meteorvadász tanúja lehet néhány „csillaghullásnak”. Ez a gyakorisági maximum azonban messze kisebb a Perseidákénál, amit a nagy augusztusi csillaghullásként ismerünk. Ez az utóbbi meteorörmög tulajdonképpen már július 25-e óta itt száguld körülöttünk és egészen augusztus 17-ig köztük halad a Föld, de „hullócsillagok” a leggazdagabb látványosságot augusztus 11-én hozzák el számunkra.

Utána a Föld még két me-

teorrajjal találkozhat. 18-án a Cepheidák, 20-án pedig a Cygnidák magván törünk át, de ezeket a laikus szemlélő nem is nagyon tudja elkülöníteni az augusztus igazi nagy „meteor-showjától”.

Ezen kívül 17-én hajnalra részben tőlünk is látható részleges holdfogyatkozást jelez a csillagászati naptár. A Föld félárnyékába röviddel 2 óra után, teljes árnyékába negyed 4 órát követően lép be égitestünk kísérője, a fogyatkozás közepé pedig 4 óra 23 perckor lesz. A hold felületén átúszó sötét földárnyék átmérője valamivel meghaladja majd a hold átmérőjének kétötödét.

Végül a hónap utolsó napján az égbolt még egy látványosságot rendez: gyűrűs napfogyatkozást, ez azonban — sajnos — tőlünk nem lesz látható.

A lelkiismeret ébresztése

Beszélgetés dr. Antalffy György professzorral a nemzetközi jogáskongresszusról

Helsinkiben tartották — mint jelentetük — a Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének IX. kongresszusát. Ezen a Magyar Jogász Szövetség küldött-ségének tagjaként részt vett dr. Antalffy György professzor, a Szegedi József Attila Tudományegyetem Jogi Karának dékánja is. Vele beszélgettünk a tanácskozásról, munkájáról.

● **A kongresszuson hány országból vettek részt?**

— Helsinkibe a földgolyó minden részéből eljötték a jogászok, hogy a háborgó, nyugtalan világ kérdéseiről tanácskozzanak a humanitás, az emberi jogok érdekében és védelmében. A kongresszusra 60 országból több mint 350 küldött érkezett, s sok nyelven, de lényegében azonos tartalommal foglaltak állást a béke, a nemzetközi biztonság és az emberi jogok védelmében. Éppen ezért a kongresszus — költői túlzás nélkül állítható — az emberiség lelkiismeretét ébresztette — az emberi életért, biztonságaért, alkotásai megővéseért. Itt jegyzem meg, hogy korábban 1964-ben Budapesten tartotta kongresszusát a DJNSZ. Azóta tovább szélesedett a Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének bázisa.

● **Mi képezte a kongresszus fő témáit?**

— A megbeszéléseken a mostani világ-helyzetből fakadó legfontosabb témák szereztek, jogi és etikai vonatkozásokban egyaránt. A kongresszus — így összegezném — négy bizottságban vizsgálta az imperializmus elleni harc nemzetközi jogi vonatkozásait; az emberi jogok érvényesülésének jelenlegi helyzetét; foglalkozott a fejlődő országok, az új államok nemzetközi jogi problémáival; a technikai haladással összefüggő jogi kérdésekkel.

● **A magyar jogászok képviselői hogyan vettek részt a bizottságok munkájában?**

— A Magyar Jogász Szövetség küldött-sége — amelyet dr. Szakács Ödön, a Legfelsőbb Bíróság elnöke vezetett — igen aktívan vett részt a kongresszus bizottságainak, majd plenáris ülésének munkájában. A magyar jogászok — és ezt a kongresszus résztvevői állapították meg — igen alkotóan, cselekvően foglaltak állást a nemzetközi jog elvi és gyakorlati kérdéseiben.

● **Ön az emberi jogok érvényesülésével, kérdéseivel foglalkozó bizottság alelnöki tisztét is betöltötte. Felszólalt-e a tanácskozáson?**

— Igen. Az emberi jogok érvényesülé-

séről a Magyar Népköztársaságban beszéltem. Itt említettem a magyar jogrend-szer újabb produktumait, melyek az „alkotmányunkon kívül” szélesítik az emberi jogokat. Konkrétan például az 1957-ben alkotott államigazgatási eljárási törvényt, valamint a sajtószabadsággal és a sajtó gyakorlatával összefüggő jogszabályokat. Ezek — és az emberi jogokkal kapcsolatos többi, hazánkban alkotott jogszabályok — egy későbbi, fejlődésünk nyomán születendő új alkotmányunkban is — szerintem — érdemesek arra, hogy összefoglalást kapjanak. Az emberi jogok elemeként igen lényeges a háborús bűnök elévülhetetlensége. A nemzetközi jognak ezt így kell értelmeznie, mert az emberiség jogvédelméből, de facto, ez következik. A kongresszus egyetértett ezzel is.

● **Milyen határozatokat hozott a kongresszus?**

— Tanácskozásunk nagy figyelmet fordított az indokainál és a közel-keleti háború kérdéseire, a görög, a spanyol népet nyomorító diktatórikus rendszerek emberi jogokat sértő ténykedésére. A kongresszus határozatokat hozott, s ezekben elítélte és a nemzetközi jog, az ENSZ alapokmánya súlyos megsértésének minősítette az Amerikai Egyesült Államoknak a világ különböző részein folytatott közvetlen vagy közvetett agresszióját. A kongresszus felhívást intézett a világ jogászhaihoz, hogy a béke, a nemzetközi biztonság és az emberi jogok védelmében fejtsék ki tevékenységüket. A felhívás és egységes állásfoglalás nyomán a szervezet nemzeti tagozatai most és a jövőben a kongresszus szellemében munkálkodnak. Meggyőződésem, hogy ez megfelel a világ józan gondolkodású, különböző világnézetű, de békét akaró tömegei akaratának.

● **Kik a DJNSZ tisztikarának tagjai? A magyar jogászok kaptak-e tisztségeket?**

— A kongresszus Pierre Cot professzort, volt francia minisztert választotta meg a Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének elnökévé, főtítkárrá pedig Joe Nordmann-t, a világszerte ismert ügyvédet. A magyar jogászok közül dr. Prandler Árpád a szövetség titkárságának tagjává választották. En továbbra is tagja vagyok a DJNSZ angol és francia nyelven megjelenő nemzetközi tudományos folyóirata, a Brüsszelben kiadott Revue de Droit Contemporain szerkesztő bizottságának.

Morvay Sándor

Régészeti felfedezés Pusztaszeren

Templom a templom alatt

Anonymus királyi jegyző említi először, hogy „Szer”-en — a mai Pusztaszeren — kőből való monostor épült a Boldogságos Szűz dicsőségére. Híradásának igazához nem férhet kétség, hiszen adatait attól a Kalán püspöktől szerezte, aki kollégája volt a királyi kancellárián, s aki — mint az Ond nemzetség leszármazottja — maga rakatta le a deréknyi vastagságú kőfalak alapjait. Az elsőként 1233-ban nevével nevezett monostor meg lehetőszen mostoha időket ért meg a későbbi évszázadok alatt. Verte az eső, pusztított a szél, a környék lakói kosárban, szekéren lopkodták messzi földről idefuvarozott kőveit. A napóleoni háborúk végén már pecsétes parancs is született falmaradékok lerombolására. A pusztaszeri templomromok adtak ugyanis menedéket a szökött katonáknak, s ezért a szent eredetű rablószállást le kellett tarolni...

Rómer Flóris, a régésznek oly kiváló bencés pap, aki a múlt század végén fogott hozzá a pusztaszeri monostorrom ásátásához, már csak néhány faldarabot talált, s a munka mai folytatójának, dr. Trogmayer Ottónak, a Móra Ferenc Múzeum igazgatójának — aki néhány hete fogott hozzá a nyolcszázéves épület maradványainak feltáráshoz — bizony a sík földön kellett kijelölnie a kutatóárokok irányát.

A fűvig tarolt templom maradványai azonban így is sok titkot tárnak a mai kutató elé. Sőt, Többet, mint amit e történelmi táj minden eddigi faggatója tudott...

A pusztaszeri ásátások eddigi legnagyobb szenzációja: egy ismeretlen templom alapjai tüntek fel az eddig ismert romok alól!

A mélyből napfényre került falmaradványok egy igen korai templomtipusra utalnak, amelyre a későbbiekben építették rá az eddig ismert monostort.

Mint dr. Trogmayer Ottó elmondotta, a váratlan régészeti felfedezés alaposan meghosszabbítja a pusztaszeri ásátásokat, hiszen az idei nyáron már aligha tarthatják fel a kettős rom minden fontosabb részletét. Jövőre is ásatni kell!

A látogató elé táruló látvány azonban így is sok érdekességet jelez. A korábban épített monostor mélyebben

A pusztaszeri monostorrom eddig kiásott falai, középen egy téglával kerített sírhely

alapozott falai nyilvánvalóan más alaprajzot mutatnak, s hasonlóképp elüt több főfal iránya is.

Különösen a frissiben feltárt sírok mutatják az ősi építkezés kettős ütemét: van olyan csontváz, amelynek koponyáját a ráépített újabb alapozás hatalmas kővei miatt nem lehet kiemelni.

A bizonyára országos érdeklődést keltő ásátást egyébként szegedi középiskolások segítik, akik egy önkéntes építőtábor lakóiként ásnak, lapátolnak Pusztasze-

ren. A KISZ Csongrád megyei bizottsága által szervezett — három turnust váltó — építőtáborban egyszerre harminc fiatal dolgozik.

Az 1971-ben befejeződő ásátások után rekonstruálják a monostorrom bizonyos falrészzeit, s így a Pusztaszerre tervezett nemzeti emlékpark későbbi látogatói szabadteri múzeumként tanulmányozhatják majd az Anonymus által említett és most — több ásátás után végre teljesen feltárolható — történelmi emléket.

Akác László

Ismét dolgoznak az öntözőgépek

Az idei szeszélyes időjárásra jellemző, hogy a mezőgazdasági öntözőtelepeknek eddig úgyszólván nem volt dolguk. A tél bőséges havazásokat hozott, a tavaszi olvadás mindenfelé — sokhelyütt túlságosan is — feltöltötte a talajt és a nyári hetekben is rendszeresen kaptak esőt a földek.

A hazai mezőgazdaságban eddig összesen több mint 700 ezer holdat rendeztek be

öntözésre, a terület legnagyobb részén azonban idén még nem kellett megindítani a gépeket. Amíg az elmúlt évben 650 000 hold kapott mesterséges csapadékot, idén, az öntözési szezon derekán, még csak 100 000 holdnál tartanak. Ebből 40 000 hold a rizs, a többi általában zöldség, illetve rét és legelő.

Július vége felé több helyütt, főképpen az alföldi

megyékben, véget ért a hosszú szünet. A mezőgazdasági nagyüzemekből érkező jelentések szerint az elmúlt napokban újabb 21–30 ezer holdas területen indították meg az öntözőgépeket. Különösen bőséges mesterséges csapadékkal látják el a kertészeteket, ahol a kánikula hatására a növények túlságosan „elbágyadtak”, nagy szükség van felhívásukra.

Íz, zamat, minőség

Sok az élelmiszer-hamisítás

Kit nem csábítanak az ínycsiklandó ételek? Melyik kánikulától szenvedő nem gondol vágyakozva jégbeültött frissítő italra vagy pohárból kibuggyanó habos sörre? Es akad-e hivatal, vendégség, presszóbeli csevegés, ahonnan elmaradhatna a gőzölgő, különleges illatú feketekávé?

De akad panasz, kifogás is velük kapcsolatban — sajnos egyelőre több a megengedettnél.

A Csongrád megyei Élelmiszer-ellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet hivatott arra, hogy ízlésünk és egészségünk védelmében szigorúan, tudományos módszerekkel kísérje figyelemmel az élelmiszeripar által gyártott élelmiszerek minőségét. Ezt a munkát az élelmiszer-ellenőrző osztály, a paprika-

minősítő osztály, és a radiológiai laboratórium dolgozói megosztva végzik. Az élelmiszereket általában érzékszervi és laboratóriumi vizsgálatnak vetik alá. Természetes, hogy a lejárt szavatossági idejű tejfelről kóstolás, sőt szaglás után is megállapítható, hogy nem ajánlatos elfogyasztani. Előfordul, hogy nem megfelelő tápértékű tej kerül forgalomba. Frissességén túl fontos követelmény, hogy megfelelő mennyiségű zsírt tartalmazzon.

Ellenőrzik a húsfélék összetételét is. A minőségi vizsgán csak akkor felelnek meg, ha az előírttal egyenlő vizet, zsírt, fehérjét és sót tartalmaznak. A követelményeket és a termékek minőségét pontozással állapítja meg az úgynevezett érzékszervi bizottság, a szín, íz és szag alapján. Ez a „zsűri” időnként nehéz helyzetben van, ugyanis az egyes ételek, italok szaglása, kóstoltatása nem mindenkinek van egyformán ínyére. Az élelmezési bizonyára kevesebben vizsgáztatják szívesen, mint a jelesre értékelt bors, vagy holtartalmán kívül, ugyanis az intézet munkatársainak feladata a jelleg, íz, zamat megállapítása is.

Sokat panaszkodunk a sörre. A legutóbbi kémiai, fizikai vizsgálatok a habtartós-

ság és kiválási vizsgálatok hitelesítenek is bennünket. És sajnos nem légből kapottak a vizezett, szódával hígított sörrel szóló hírek sem.

Rendszeresen ellenőrzik a presszókávék minőségét. A kifogástalan fekete 6 gramm kávéból készül. Ha a laboratóriumi vizsgálat eredménye ennél kevesebbet mutat, a készítőnek vállalnia kell a következményeket. És hogy ezek milyen súlyosak, mutatja az, hogy a követelményeknek meg nem felelő árut forgalomba hozó vállalatokat az intézet figyelmeztetheti, fegyelmi vagy szabálysértési eljárást indíthat ellenük és elvonathatja a minőséggrontásból eredő nyereséget.

Ch. A.

Együttműködés

Pénteken a Külkereskedelmi Minisztériumban megkezdte tárgyalásait az Idris Jazairnek, az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság Külügyminisztériuma főosztályvezetőjének vezetésével Budapestre érkezett delegáció. A küldöttség a két ország gazdasági együttműködésének továbbfejlesztéséről tárgyal.